

Kodeks karny. Komentarz

Wydanie 9.

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Przedmowa

Przedkładamy dziewiąte wydanie Komentarza do Kodeksu karnego, opublikowane przez Wydawnictwo C.H.Beck w serii Duże Komentarze. Przedstawiane Państwu wydanie zawiera komentarz obowiązującego Kodeksu karnego zaktualizowany oraz uzupełniony o najnowsze orzecznictwo i literaturę. Uwzględnia on stan prawny na dzień 1.10.2025 r.

W komentarzu zostały omówione nowe regulacje zawarte w ustawie z 28.6.2024 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2024 r. poz. 1228). Ta nowelizacja wprowadziła istotne zmiany w zakresie odpowiedzialności za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej określone w art. 197–198 KK. Przede wszystkim modyfikacji uległy znamiona przestępstwa zgwałcenia w art. 197 § 1 KK, w którym kryminalizację doprowadzenia innej osoby do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną, podstępem uzupełniono o działanie „w inny sposób mimo braku jej zgody”. W komentarzu uwzględniono również przepisy dodane ustawą z 5.12.2024 r. o ochronie ludności cywilnej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1907), wprowadzające nowe typy przestępstw skierowane przeciwko obowiązkowi pełnienia służby w obronie cywilnej (art. 144a i art. 144b KK).

Przedstawiając Komentarz, czynimy to z nadzieją, że będzie on służył nie tylko prawnikom-praktykom przy rozwiązywaniu problemów wiążących się ze stosowaniem Kodeksu karnego, ale uznany zostanie za liczący się dorobek doktryny prawa karnego. Komentarz opracowany został również z myślą o aplikantach, doktorantach i studentach Wydziałów Prawa jako pomoc w poznawaniu obowiązującego systemu polskiego prawa karnego. Jest on autorskim dziełem pracowników naukowych związanych obecnie lub w przeszłości z Katedrą Prawa Karnego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Komentarz jest pracą zbiorową, stąd poszczególne jego części są odbiciem poglądów piszących je Autorów. Oddajemy jednak Czytelnikom Komentarz opracowany w świetle spójnego systemu wartości. Nicią przewodnią dokonanej przez Autorów wykładni przepisów Kodeksu karnego była bowiem koncepcja prawa karnego wartości, mającego u podstaw respekt dla przyrodzonej godności człowieka, i to obu osób dramatu przestępstwa – sprawcy czynu zabronionego, ale w równej mierze dramatu ofiary, uznanej przez nas za podmiot bierny przestępstwa. W Komentarzu podkreślamy także wymóg gwarancyjności prawa karnego, w wielu miejscach relatywizując problemy powstałe przy interpretacji przepisów do funkcji gwarancyjnej prawa karnego. Traktujemy Kodeks karny jako *Magna charta* człowieka.

Komentarz zawiera wykładnię przepisów całego Kodeksu karnego, obejmuje zatem jego część ogólną, szczególną i wojskową. Dopiero wszystkie razem tworzą one zasadniczy trzon systemu prawa karnego.

Dokonując wykładni Kodeksu karnego, opieraliśmy się na polskim piśmiennictwie prawa karnego i na wybranym orzecznictwie sądowym, mając wszakże na uwadze, że źródłem prawa jest ustawa, a więc ani doktryna, a zwłaszcza judykatura, nie mają mocy prawodawczej. Uwzględniamy również orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego w sprawach karnych oraz prawo Unii Europejskiej, wskazując także na judykaturę Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Kodeks karny obowiązuje w ramach intencji ustawy, czyli w brzmieniu uchwalonym, i jego wykładnia nie może wyjść poza granice ustawy ani mieć treści *praeter legem*, a tym bardziej *contra legem*. Wykładnia przepisów zawarta w Komentarzu nie ma charakteru wykładni kreatywnej – zdaniem Autorów mieści się ściśle w ramach prawa karnego zawartego w Kodeksie karnym.

Interpretując przepisy Kodeksu karnego, staraliśmy się kierować wskazaniem prof. *J. Makarewicza*, że „kodeks karny tłumaczyć należy wyłącznie tylko na podstawie *ratio legis*, którą wyczytać należy z samego brzmienia ustawy” (*J. Makarewicz*, Wykładnia kodeksu karnego,

Przedmowa

Gazeta Sądowa Warszawska 1934, Nr 10, s. 145). Przy każdej niemal instytucji kodeksowej odwołujemy się do uzasadnienia projektu Kodeksu karnego, jednak pamiętając, że jest to interpretacja dokonana przez projektodawców, nie zaś motywy ustawy.

Wielokrotnie wskazujemy na niedomogi rozwiązań kodeksowych, ale nie staramy się w Komentarzu wykładnią przepisów poprawiać ustawodawcy. Jediną tego drogą jest nowelizacja przepisów. Rację miał bowiem *J. Makarewicz*, pisząc, że: „Tam, gdzie trzeba komentarzy, uczonych rozpraw, orzeczeń Sądu Najwyższego, rozporządzeń ministerialnych na to, by przepis ustawy należycie postawić, tam widocznie zachodzi wadliwość w kodyfikacji” (*J. Makarewicz*, Ustawa karna (Część ogólna). Projekt wstępny, Lwów 1922, s. 2).

Dokonując wykładni i wyjaśniając poszczególne zwroty użyte przez ustawodawcę w Kodeksie karnym, posługiwaliśmy się znanymi metodami wykładni. Wskazywaliśmy równocześnie na trudności interpretacyjne, próbując dokonać najbardziej racjonalnej wykładni przepisów KK.

Autorzy Komentarza do Kodeksu karnego będą szczerze wdzięczni za uwagi dotyczące opracowania, mogące ulepszyć przedkładane Państwu dzieło.

Toruń–Lublin, październik 2025 r.

Alicja Grześkowiak
Krzysztof Wiak

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl